

[H. C. Toff.]

ningen om landbrugsejendomme blev ændret. Derfor må vi også i dag hilse med tilfredshed, at der nu fremsættes forslag om en ændret lov om landbrugsejendomme, som liberaliserer vor jordlovgivning i rigtig retning.

Baggrunden for disse ændringer og for nødvendigheden af ændringerne er, at der er langt færre, der vil være landmænd, idet der efter den sidste opgørelse kun er ca. 1.500 pr. årgang af 21-25-årige til at overtage de bestående bedrifter. Der er derfor ikke fremover nok til at overtage det antal brug, der er i dag; der er kun afløsere til et langt mindre antal. Når den stærke tilbagegang i antal af afløsere endnu ikke i udpræget grad har tegnet et billede af brug, der ikke kunne finde afløsere, så har det vel flere årsager, dels at mange af de nuværende ejere forbliver længere på brugene end tidligere, gennemsnitsalderen af landbrugere er stærkt stigende. Hertil har vel bidraget, at mange har kunnet få folkepension og samtidig oppebære en mindre indkomst af bedriften, og de har haft en forholdsvis billig bolig til benyttelse. Men den dag, da alderen har gjort sig stærkt gældende, vil der komme et stort udbud, og det er vor opfattelse, at det vil vise sig inden for et kort åremål.

Den tekniske udvikling gør det tillige muligt for en person at producere langt mere pr. dag, end han før har kunnet, og skal man gøre sig forventninger om, at ejerne af landbrugsejendomme skal komme op på samme indkomstniveau som andre befolkningsgrupper, må man udnytte teknikken og derved yderligere fremme produktiviteten i landbruget. Men hvor kan teknikken da mest effektivt udnyttes med det bedste økonomiske resultat? Ja, dér må svaret være: i de større bedrifter og ikke i de mindste. Dog kan man jo ved maskinfællesskab mellem mindre bedrifter også nå til effektivt at kunne udnytte maskinerne. Men betingelsen for, at dette giver det økonomisk tilfredsstillende resultat, er, at den vundne tid, den sparede tid, som maskinfællesskabet medfører ved arbejdet, kan anvendes effektivt i de mindre brug, der deltager i maskinfællesskabet. Det vil sige, at disse brug

skal være større, end de er i dag, i hvert fald hvad avlsbygninger angår.

Men når der er færre, der vil være landmænd, så skal alle brug i Danmark ikke udbygges med større avlsbygninger, thi hvem skal da overtage dem om få år? Der er ikke nok til det; derfor vil det ikke være rigtigt i stort omfang at følge denne vej, selv om nogle gennem en årrække kan have nytte og gavn deraf; en udbygning af alle eller af mange ejendomme vil være en fejlinvestering af et uhyre omfang til skade og ugunst for mange og for samfundet.

Det er disse synspunkter, der har været baggrunden for den opfattelse, vi fra konservativ side gennem mange år har givet udtryk for, et ønske om en friere adgang til at sammenlægge landbrugsejendomme, så det blev muligt for den enkelte landmand selv at finde frem til den brugsstørrelse, han fandt ville være det bedste grundlag for ham at producere på, og således at han i højere grad kunne blive sin egen lykkes smed; lovgivningen burde ikke danne hindringer herfor. Det konservative folkeparti har imidlertid aldrig forfægtet den tanke, at der skulle være frit slag til sammenlægning uanset størrelse. Vi kan ikke vide, hvor hurtigt tiden vil rinde på dette område, men det må være rigtigt at åbne for friere sammenlægningsmuligheder, således at der kan skabes bedriftsstørrelser, hvor nutidens maskiner kan benyttes og udnyttes på den mest effektive måde.

Da landbokommissionen i 1962 afgav sin første betænkning, udtrykte jeg som et mindretal, at det, man da gik til: fri sammenlægningsret til to for hinanden velbeliggende ejendomme, der efter sammenlægningen højst var på 12 ha af den bedste jord, var alt for lidt, og at man burde være gået væsentligt videre. Men alle andre i landbokommissionen delte dengang ikke opfattelse med det konservative folkeparti; vi stod alene. Kommissionens flertal var dog af den opfattelse, at man sikkert snart måtte gå videre, og det henstilledes derfor, at loven af 1962 inden for et vist kort åremål skulle tages op til revision, og folketinget gjorde endda dette åremål for revision kortere endnu. Det var vel udtryk for, at det just ikke var de store og historiske skridt, man tog dengang, og det er derfor, man nu igen